

Kunnskapsgrunnlag jerv i Norge – mars 2024

1. Bakgrunn

Alle partiene på Stortinget inngikk i 2011 et rovviltforlik¹ som gir føringer for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige kull av jerv med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene². (Se tabell 1.) De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Skadefelling og lisensfelling av jerv

Jerv er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel mulig å felle jerv, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 og til å fatte vedtak om lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Kvoten for betinget skadefelling fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

Det er lisensfelling som skal være den normale beskatningsformen også i fremtiden for å redusere skade som jerv påfører bufe- og tamreinnæring, jf. St.meld. nr. 15 (2003-2004).

---

¹ [Rovviltforliket](#) (Stortinget.no)

² [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

Rovviltforskriften § 7, annet ledd, regulerer hva rovviltnemnda skal legge vekt på når nemnda har myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av jerv. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

"Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes"

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling av jerv.

[Naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtak om felling av jerv (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene våre.

Det går fram av rovviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden, og at ekstraordinære uttak av valpekull av jerv over tid skal reduseres til et minimum. Med ekstraordinære uttak mener vi våre vedtak eller beslutninger om å felle jerv, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

2. Om overvåkingen av jerv i Skandinavia

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovviltpolitikken.

Rovdata har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av jerv. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Som en del av arbeidet med ett, felles overvåkningsprogram for rovvilt i Skandinavia, leverer Rovdata bestandsstatusrapporter for Norge og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv i Norge er 1. oktober hvert år.

3. Bestandssituasjonen for jerv 2022

Fellesrapporten "[NINA Brage: Inventering av jerv 2023](#)" gir den siste endelige oversikten over verifiserte valpekull av jerv i Skandinavia, fordelt mellom Norge og Sverige. Den gir også et bestandsestimat basert på registreringene av kull i begge landene. Det ble i 2023 påvist 155 valpekull av jerv: 91 i Sverige og 64 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2023 beregnes til 865 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden teller 353 individer og er omtrent på samme nivå som i fjor, mens estimatet på 512 individer i den svenske delen av bestanden er 23 prosent lavere enn estimatet for 2022.

Tabell 1 (hentet fra NINA Rapport 2338). Antall registrerte ynglinger i perioden 2021–2023 og et bestandsestimat på antall jerv ett år og eldre i Norge. Antall kull inkluderer hiuttak som er gjennomført i perioden. Region 1 (Vestland, Rogaland og Vest-Agder); region 2 (Aust-Agder, Vestfold og Telemark og Buskerud); region 3 (Oppland); region 4 (Østfold, Oslo og Akershus); region 5 (Hedmark); region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag); region 7 (Nordland); region 8 (Troms og Finnmark). [Rovviltforskriften § 4](#).

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2021	2022	2023	Gjennomsnitt	Antall jerv
Region 1	-	0	1	1	0,7	4,1
Region 2	-	0	0	0	0	-
Region 3	4	8	2	6	5,3	33,4
Region 4	-	0	0	0	0	-
Region 5	5	18	10	15	14,3	89,8
Region 6	10	17	9	16	14,0	87,7
Region 7	10	8	11	11	10,0	62,7
Region 8*	10 (3)	9 (5)	12 (5)	15 (5)	12,0	75,2
Sum	39	60	45	64	56	352,9

* tallene i parentes angir valpekull av jerv i Finnmark fylke.

[Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023 \(nina.no\)](#) (NINA Rapport 2338) gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i hver region, og for hele landet. I årene 2021-2023 ble det registrert henholdsvis 60, 45 og 64 kull på landsbasis (tabell 1). Antall påviste kull er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv. Av de 64 ungekullene registrert i 2023 ble det gjennomført hiuttak i ni tilfeller, slik at netto antall overlevende før beitesesongen 2023 var 55 kull.

Foreløpige data om ynglinger i 2024 blir lagt ut på jervtelleren på [Rovdata - Hjem](#).

Vi har omfattende kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen har god oversikt over den samlede belastning.

Fra vedtak om lisensfellingkvote til utløpet av lisensfellingsperioden 15. februar 2024 ble 64 døde jerver belastet kvoten. Av disse er 11 jerver felt i ekstraordinær skadefelling av Statens naturoppsyn. Kvoteene som er vist i tabell 2 kan være begrenset av hunddyrkvoter og til avgrensede områder innenfor regionene.

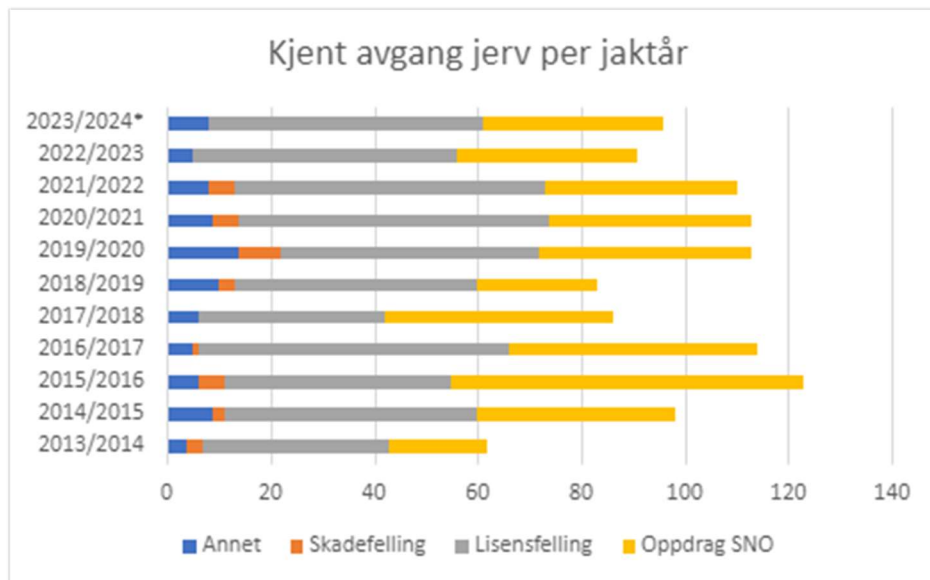
Tabell 2. Kvoter og felte jerv i Norge 20. august 2023 - 15. februar 2024. Region 1 (Vestland, Rogaland og Vest-Agder); region 2 (Aust-Agder, Vestfold og Telemark og Buskerud); region 3 (Oppland); region 4 (Østfold, Oslo og Akershus); region 5 (Hedmark); region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag); region 7 (Nordland); region 8 (Troms og Finnmark). [Rovviltforskriften § 4.](#)

Forvaltningsregion	Kvota lisensfelling 2023 - 2024	Belastet lisenskvote 20. august 2023-15. februar 2024
Region 1	8	2
Region 2	2	0
Region 3	10	6
Region 4	1	0
Region 5	35	25
Region 6	34	12
Region 7	15	8
Region 8	37	11
Totalt	142	64

Miljødirektoratet vurderer hvert år om det er behov for ekstraordinære fellinger av jerv for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Dette er uttak som gjennomføres av Statens naturoppsyn (SNO) på oppdrag fra Miljødirektoratet. Det kan være uttak av enkeltdyr eller uttak av ynglehi. Informasjon om beslutninger om ekstraordinære uttak av jerv utført sesongen 2023/2024 kan finnes [her](#).

Kjent avgang

Kjente data for avgang av jerv for jaktårene 2013/2014 til 2023/2024 er fremstilt i figur 1, samt foreløpige data for inneværende jaktår per 22. januar 2024.

Figur 1 viser data over kjent avgang av jerv for jaktårene (1. april - 31. mars) 2013/2014 til 2022/2023, samt foreløpige data for inneværende jaktår per 18. mars 2024. Kategorien lisensfelling viser antall dyr felt av lisensjegere under lisensfelling, kategorien skadefelling omfatter dyr felt av lokale fellingslag, kategorien Oppdrag SNO er ekstraordinære uttak utført av Statens Naturoppsyn på oppdrag fra Miljødirektoratet, kategorien annen avgang inneholder all annen registrert avgang (kilde rovbase30).

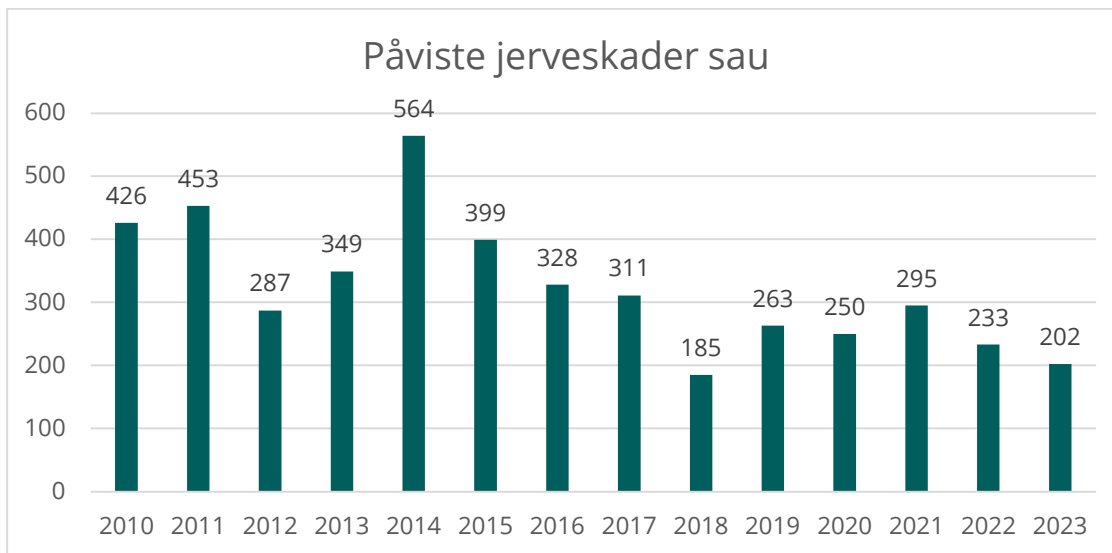
Det ble i perioden fra 1. april 2022 til 31. mars 2023 registrert 89 døde jerver i Norge. Noe som er en reduksjon på 21 dyr målt mot samme periode foregående sesong. I tilsvarende periode ble det registrert 36 døde jerver i Sverige, som var en økning med 27 dyr fra året før.

Fra 1. april 2023 til 18. mars 2024 er det registrert 96 døde jerver i Norge og 21 i Sverige. Vi har ikke data for fellinger av jerv i Finland og Russland.

4. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

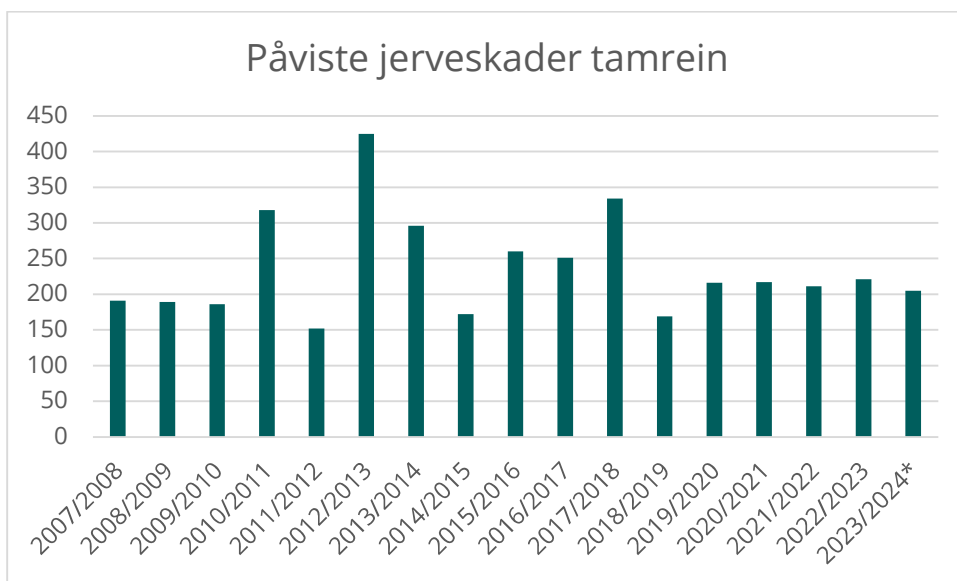
Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og inngår som del av grunnlaget for å utbetale erstatning for tapte dyr til rovvilt.

Tallene for påviste tap av sau til jerv siste ti årene (fig. 2) viser at skadene i beitesesongen 2022 var relativt lave for landet sett under ett. 2014 representerte et toppår i dokumenterte skader av jerv på sau, men dette har minsket de siste årene. Andelen jerveskader av de samlede påviste rovviltskadene på sau og lam har i snitt ligget på rundt 20 %.

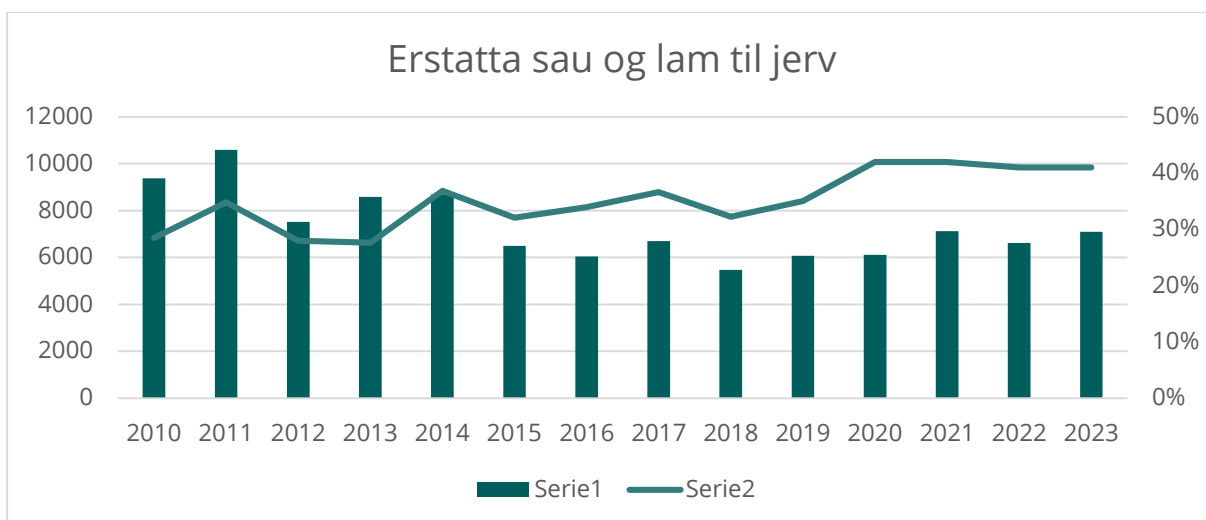
Figur 2: Påviste skader på sau forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge perioden 2010-2023. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivede dyr.

Beitesesongen 2012/2013 representerte et toppår for påviste skader av jerv på tamrein, mens de siste årene har vært på rundt gjennomsnittet for 10-års perioden. Jerv var i 2022/2023 årsaken til ca. 23 % av alle de påviste tapene av tamrein til rovvilt.

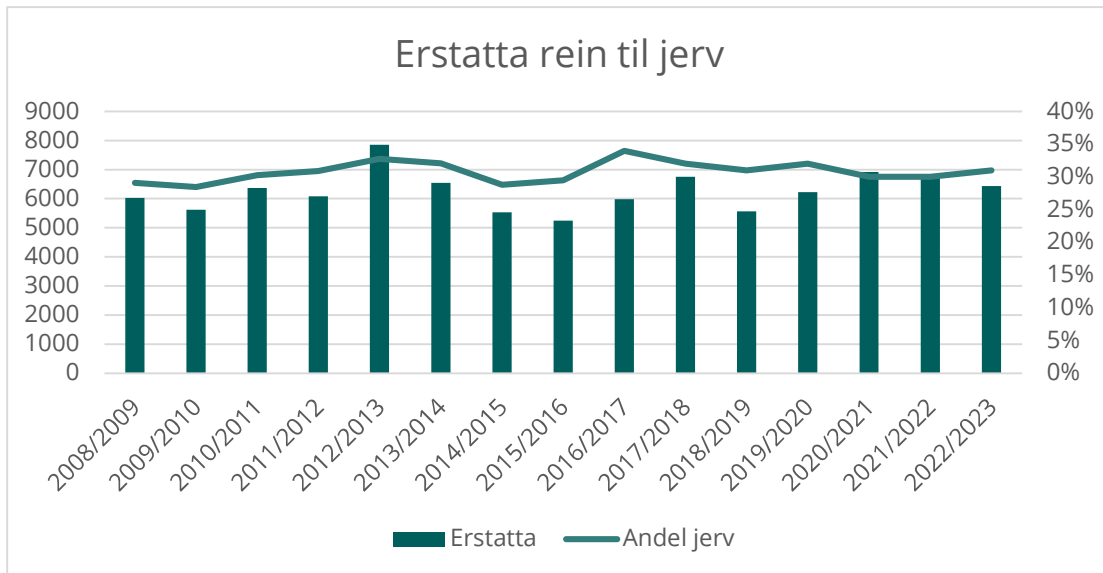
Figur 3. Påviste skader på tamrein forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge reindriftsårene 2010/2011-2023/2024*. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivede dyr. * er påviste skader til og med 18. mars 2024.

Utbetalte erstatninger for sau og lam til jerv har gått ned de siste ti årene (fig. 4), mens andelen jerveskader av den samlede erstatningen til rovvilt har vært svakt stigende. For beitesesongen 2022 ble det utbetalt erstatning for 6 612 sau og lam som tapt til jerv, noe som utgjør 41 % av den samlede rovvilterstatningen.

Figur 4. Sau og lam erstattet som tapt til jerv (tall på venstre akse) og andelen jerv av samlet erstatning av sau og lam til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2010-2023

Andelen tamrein erstattet som tapt til jerv har vært relativt konstant de siste ti årene (fig. 5). For reindriftsåret 2022/2023 ble det erstattet 6 429 tamrein som tapt til jerv, noe som utgjør 31 % av den samlede rovvilterstatningen for tamrein.

Figur 5. Tamrein erstattet som tapt til jerv (tall på venstre akse) og andelen erstattet til jerv av samlet erstatning tamrein til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2008/2009-2022/2023.